

Holger Drachmann og Fanø Bad

omtalt i de lokale aviser og til dels i Politiken 1883, 1892-1894

Research og renskrift: Per Hofman Hansen

1883

1883, 14. juni. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Forfatteren Holger Drachmann arbejder for Tiden paa et nyt Lystspil, der vil blive indleveret til det kgl. Teater i næste Sæson.

1883, 20. juli. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Nordby, 18. Juli. Fanø Nordsøbad. Det er allerede over en Maaned siden, at de første Badegæster ankom her til Øen... [En række gæster nævnes:] Grosserer Greibe, Firma S. Øllgaard & Thorsen, Hamburg... [men ikke Drachmann].

1883, 30. juli. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis – [Middelfart Avis]

Holger Drachmann med Frue kom forleden med "Brage" fra Kjøbenhavn til Kolding og rejste videre til Fanø. Efter et Forlydende i "Mdf. Av." vil han, efter et kortere Ophold her, tage til Fænø i Lillebælt, for her at søge Ro og Lindring for sine Lidelser.

1892

1892, 9. maj. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Badevæsenet paa Fanø. [Stor reportage fra badet og hotellerne].

1892, 9. maj. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

"Fanø Nordsøbad". Efter hvad vi erfarer, vil Indvielsen af Fanø Nordsøbad finde Sted den 12. Juni (ikke som andet Steds meddelt den 12. Maj).

1892, 9. maj. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Musikken ved Kurhuset vil blive besørget af et Orkester paa 16 mand, med hvilket der er sluttet Akkord for hele Sæsonen. Efter hvad vi erfarer, er der for den kommende Sæson antaget et Haderslevorkester med Direktør Schmidt i Spidsen. En Musikpavillon skal opføres vest for Kurhuset ud mod Havet.

1892, 9. maj. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Flere nye Villaer omkring Kurhuset ville blive paabegyndte i den nærmeste Fremtid. [...]

1892, 22. maj [Politiken]

Den østrigske Bankier, Sigismund Weisz, "Gründer" af det nye "Fanø Nordsøbad", opholder sig i disse Dage her i Byen for at træffe forskellige Arrangementer angaaende Badestedet, der aabner sin Sæson i Løbet af faa Uger.

1892, 25. maj. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Fanø Nordsøbad. Den østrigske Bankier, Sigismund Weisz, Grunder af det ny "Fanø Nordsøbad", opholder sig Ifølge "Pol." i disse Dage i København for at træffe forskellige Arrangementer angaaende Badestedet, der aabner sin Sæson i Løbet af faa Uger.

1892, 30. maj. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Kurhusets Indvielse maa – Ifølge de af Direktionen udsendte prospekter – antages at skulle foregaa den 22. Juni. Kursalen bliver i den Anledning festlig dekoreret med Grønt og Flag. Efter hvad vi erfarer, vil der i de to vestligste Hjørner af Salen blive anbragt to store trappeformige Terrasser med levende Planter og Buster af det danske Kongepar. En stor Mængde Honoratiores – saavel danske som tyske – ville blive inviterede til at deltage i Festligheden, hvis Glanspunkt bliver den store Middag i Kursalen.

1892, 29. juni. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

[Hotel ved Badevejen]. Andragenet om Bevilling til at drive et Hotel, der agtes opført ved Badevejen paa den inderste Klitrække, og som blev anbefalet af Sogneraadet, skal efter Forlydende være sendt tilbage fra Amtet til Raadets yderligere Motivering [...]

1892, 29. juni. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Kurorkestret vil, som det ses af omstaaende Annonce paa Søndag give en større Koncert i Kursalen [...]

1892, 2. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Badegjæsterne begynder nu saa smaat at komme [...] I Overensstemmelse hermed er Tilstrømningen til Sønderho livligere end ellers. [...] Sønderho møder allerede med Navne som Exner og Carit Etlar.

1892, 2. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

[Annonce] **Motorbaaden "Fanø Nordsøbad"** kan efter Forudbestilling faas til Leje paa følgende Vilkaar [...] Skallingen, Hjerting, Ribe, Varde [...]

1892, 5. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Extratog til og fra Esbjerg. For at lette Trafiken til det nye Fanø Nordsøbad er der i Juli og August Maaneder bleven etableret daglige Extratog i Tilslutning til Iltogene fra Hamborg, saa at Turen til og fra Esbjerg tilbagelægges paa ca. 3 Timer kortere Tid end tidligere. [...]

1892, 5. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Badegjæster ankomme nu næsten med hvert Tog, navnlig til Kurhotellet. [...]

1892, 5. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Fanø Nordsøbad. Blandt de Bygninger, der [...] staa først paa Listen [...] er: En Direktionsbygning, Strohbachs Strandhotel, En Varmbadeanstalt, Gertz & Kettelsen & Co.s Logihus, Aug. Carlsons Gewächshaus og Bolig, Greve Raben-Levetzaus Landsted, Puttfarcken & Jandas Logihus, Hr. Fischer & Sohns Vinstue og Puttfarcken & Jandas Landslot, der allerede er paabegyndt. Afbildninger og Beskrivelser af flere af disse Bygninger have været optagne i "Architektonische Rundschau".

1892, 8. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Om Kurhotellet paa Fanø skriver "Skanderb. A. Av.": Badehoteller er yderst elegant indrettet [... en større artikel også om Fanø og befolkningen].

1892, 8. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Bygningerne ved Fanø Nordsøbad [...] skulle efter Bestemmelsen være færdige til at tage i Brug til næste Sæson.

1892, 8. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Hr. Gentzens Byggegrunde, der først overtoges af Hr. Bankier Weisz, ere for nylig atter afhændede af denne. Efterspørgslen om Byggepladser ved Kurstedet er i det hele fremdeles ret livlig.

1892, 8. juli, Sønderho.. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Badegjæster i Sønderho. Det lader til, at Antallet af Badegjæster her i Byen i Sommer vil i det mindste blive dobbelt saa stort som tidligere, i det over et halvt Hundrede baade fra Hamborg og indelands fra have sikret sig Bopæl her. Grunden hertil er let at indse, da den Prissætning, som er indtraadt i Nordby [...]

1892, 12. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Ankomne Rejsende. Hotel "Spangsberg". den 10. Juli: Kaptejn Gould med Frue, London [m.fl....]

1892, 12. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Koncerterne i Kursalen ville [...] blive fortsatte hver Torsdag [...]

1892, 13. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Kjøreplan fra Havnen til Kurhotellet [Annonce].

1892, 13. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

[Annonce:] **Til Badesaisonen** anbefales private Leiligheder ligesom ogsaa Pensionater. Anvises af Rødgaard Jessen.

1892, 13. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Bekjendtgørelse. **Færgedampbaaden** mellem Esbjerg og Fanø i Anledning af de etablerede Extratog mellem Hamborg og Esbjerg [...]

1892, 15. juli. Fanø Avis. Folkeblad og Adresseavis for Fanø

Holger Drachmann, som for Tiden opholder sig her i Landet, men snart vender tilbage til sit Atelier i Hamborg, tager til Efteraaret med et af de store tyske Amerikaskibe for at male "høj Sø". Rimeligvis benytter Drachmann saa Lejligheden til med det samme at foretage en Rejse gennem Amerika.

1893

1893, 25. september . Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Koncerten, som Kurhotellet fra Fanø gav i Lørdags Aftes i Esbjerg Musik- og Sangforening havde ikke paa langt nær vundet den Tilslutning, som man maatte have ventet, og som de udmærkede Præstationer fortjente. [...]

1893, 26. september. Nordby. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Hs. Excellence Kultusminister Goos og Departementschef Asmussen foretog i Gaar Formiddags en Kjøretur til Stranden, hvor de bl.a. besaa Kurhuset. Derefter returnerede de her til Byen og aflagde et kort Besøg i Realskolen, hvor de hørte Undervisningen og eftersaa Skolebygningen. Ministeren lod til at være Tilfreds med begge Dele.

1893, 30. september. Nordby. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Fanø Nordsøbad. I næste Maaned vil der i nærværende Blad blive optaget en Del Artikler om ovennævnte Aktieselskab og Skildringer af Badevæsenets Udvikling her paa Øen.

1893, 30. september. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Badesæsonen paa Fanø kan nu betegnes som sluttet for i Aar, og man begynder nu saa smaat at indrette sig for Vinteren. Den almindelige Mening er, at Badesæsonen har været jævn god, særlig for "Fanø Nordsøbad". Af Lystrejsende (Turister) har Besøget været godt, saa Færgeriet derved har haft en betydelig Indtægt.

1893, 30. september. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Fartplan for Dampbaadene mellem Esbjerg og Fanø [Annonce].

1893, 5. oktober. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Fanø Nordsøbad har nu afsluttet Sæsonen for i Aar. Besøget har været ret betydeligt og Resultatetskal efter Omstændighederne være tilfredsstillende. For Strandhotellets Vedkommende er der i Tirsdags afholdt Generalforsamling. Omsætningen har efter Forlydende været hen imod 20.000 Kr. Regnskabet viser Overskud, men dets Størrelse kendes endnu ikke. Opførelsen af Hotel "Kongen af Danmark" skrider rask fremad. Det formenes at kunne være under Tag inden denne Maanedes Udgang. Strandhotellets ene Fløj vil ad Aare blive forlænget for at skaffe Plads til en meget rummelig Spisesal.

1893, 5. oktober. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Digteren Holger Drachmann gæster i denne Tid Fanø. Han har taget Ophold paa "Hotel Nordby".

1893, 5. oktober. Nordby. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Holger Drachmann opholder sig for Tiden her paa Fanø.

1893, 5. oktober. Nordby. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Fanø Nordsøbad. Endskjønt det maa indrømmes, at der i de sidste Par aar er udført et betydeligt Arbejde ved Fanø Nordsøbad baade med Hensyn til Opførelsen af de nye Bygninger, Anlæg af Veje m.m., saa kan det dog ikke nægtes, at der er en Del endnu at udføre, før det kan siges, at alt er, som det skal være. [En længere redegørelse følger].

1893, 6. oktober [Esbjerg Folkeblad. Tage Sørensens håndnotat]

Digteren Holger Drachmann, der for Tiden opholder sig paa Fanø, besøgte forleden Esbjerg og boede paa Hotel Spangsbjerg. Muligvis holder Digteren en Oplæsning her i Byen, før han tager bort fra Egnen.

1893, 9. oktober. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Holger Drachmann fylder i Dag sit 47. Aar.

1893, 10. oktober [Politiken]

Fra Fanø. Digteren *Holger Drachmann* opholder sig for Tiden paa Fanø Vesterhavsbad, hvor han tager Skitser til Søbilleder. – Fanøbadet har netop sluttet sin anden Sæson. I alt har Badet i Sommerens Løb været besøgt af 1300 Badegæster, hvoriblandt 3 kongelige Højheder, nemlig Landgreven af Hessen, Hertugen af Orleans og Greven af Paris.

1893, 11. oktober. Nordby. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Fanø Nordsøbad. I indeværende Aars Sæson, der er den anden, efter at Badet er blevet overdraget til Aktieselskabet "Fanø Nordsøbad", besøgtes Badeetablisementet af ca. 1300 Gjæster, heri ikke medregnet det store Antal Lystrejsende, der i Sommerens Løb har gjæstet Badestedet.

Blandt Gjæsterne var Deres kongelige Højheder Landgreven af Hessen, Greven af Paris og dennes Søn, Hertugen af Orleans.

Efter Sæsonens Slutning ved Udgangen af September Maaned ankom Forfatteren, Marinemaler **Holger Drachmann**, der agter at opholde sig her paa Øen i længere Tid for at gjøre Studier og udføre Skitser til Landskabsbilleder.

1893, 12. oktober. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

"Fanø Nordsøbad". Salget af Byggegrunde gaar i denne Tid særdeles flinkt. Der sælges Parceller paa 3 a 4000 □ Meters Areal til en Pris af mellem 30 og 40.000 Rigsmark, altsaa til 1 a 2 Kr. pr. □ Alen. Den gængse Pris for Øjeblikket synes at være 40 Pf. pr. □ Fod tysk Maal. I Dag ankommer hertil et større Selskab af højtstaaende Personer fra Hamborg, Wien og Berlin. Der er i den Anledning rekvireret en Kok og Kellner fra Hotel d'Angleterre til Kurhuset. Etablisementet har i aar været besøgt af henved 1300 Gæster, hvoriblandt Landgreven af Hessen, Greven af Paris, Hertugen af Orleans og flere fyrstelige Personer. Selskabets Levedygtighed og Udsigt til en sikker og god Fremtid synes for Øjeblikket større end nogen Sinde før.

1893, 16. oktober. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Fanø Nordsøbad. Det forlyder, at en af de i disse Dage solgte Parceller er bestemt til Anlægget af en international Sportsklub i Lighed med, hvad der findes ved enkelte store Badesteder, f. Eks. Brighton i England. Det er en anset Berlinersports- og Pengemand, der omgaas med denne Plan. Opførelsen af de fornødne Bygningercantages at skulle paabegyndes hurtigst muligt.

1894

1894, 31. marts. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Hotelsalg. Badehotellet Nordby her i Byen, der i en lang Række af Aar har været søgt af et stort Antal Badegjæster, er i disse Dage af den hidtilværende Ejer, Hr. A.R. Ankersen, solgt til

Forpagteren af Hotel "Færgegaarden" her i Byen, Hr. M.H. Christensen, for 44.500 Kroner. Kjøberen overtager Hotellet til Efteraaret.

1894, 6. april. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Nordby, d. 4. April. **Fanø Nordsøbad**. Efter sikkert Forlydende er Dr. Benediktsen af Kjøbenhavn i den forestaaende Badesæson antaget som Badelæge og Masseur ved Fanø Nordsøbad. Dr. Benediktsen, der er Leder af en stor Klinik i Kjøbenhavn, skal som Masseur være en berømt Specialist.

1894, 7. april [Politiken]

[Holger Drachmanns digt "**April-Symfoni**" bringes på forsiden. På side 2 bringes en artikel om planlægningen af den store **Benefice-forestilling** for Drachmann]. Det hedder bl.a.: "*Det er ingen Skam for Drachmann, at han trænger til Penge. Skønt han agtes og beundres som Danmarks største nulevende Digter, tjener han ikke mange Penge paa sine Bøger. Og opnaar han med Der var engang – den største Kassesukses, noget dansk Skuespil har haft, er det ikke ham, men det kgl. Teater, der faar Profiten. [...] Nu har Drachmann i det sidste Aar ikke været rask, og efter at have fuldtendt sit nye Melodrama Völund, er han saa overnervøs, at Lægerne har paabudt ham et par Maaneders Rekreationsophold i Norge*".

1894, 9. april. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Fanø Nordsøbad. Massagelæge paa Frederiksberg, Olav Benedictsen, er for den kommende Sæson bleven engageret til Fanø Nordsøbad som Badelæge med Massage og Sygegymnastik som Specialitet.

1894, 9. april. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Fartplan for Dampbaadene mellem Esbjerg og Fanø [Annonce].

1894, 9. april. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Holger Drachmann ligger for Tiden syg i Hamborg, men skal for at hvile ud og blive helbredet tilbringe en Tid i Norge. Som de fleste andre Kunstnere har han det imidlertid smaat med Pengene, og en Kreds af Kunstnere i Kjøbenhavn har derfor sat sig i Spidsen for en musikalsk Matiné, der afholdes i Morgen Aften og hvis Indtægt tilfalder den syge Digter.

1894, 12. april [Politiken]

Holger Drachmanns Rekreationsrejse. Drachmann tager først Ophold nogle Uger paa Fanø. Derfra gaar han til Højfjælds i Norge.

1894, 13. april. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Holger Drachmann vil if. "Polit." tage Ophold paa Fanø i nogle Uger forinden han rejser til Norge.

1894, 14. april. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Holger Drachmann vil ifl. "Polt." tilbringe nogle Uger paa Fanø; derfra gaar han til Højfjælds i Norge.

1894, 26. april. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Holger Drachmann er nu rejst fra Hamburg og er ankommen til Fanø, hvor han bor paa Hotel "Nordby".

1894, 28. april. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Holger Drachmann, som for et Par Dage siden ankom fra Hamborg og tog over til Fanø, skal denne Gang have i Sinde at blive her i længere Tid. Hr. Drachmann bor paa Hotel "Nordby".

1894, 30. april. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Fanø Nordsøbad. Det smukke og milde Foraarsvejr er meget heldigt for Arbejdet ude ved Badestedet, hvor den travle Virksomhed tager til Dag for Dag. [Herefter følger omtaler af Kellers Hotel, Hotel Kongen af Danmark, i klitterne beplantes, så "det hele får et nymodens udseende"].

1894, 11. maj. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Et trekantet Hotel. [Større reportage om og fra det nye hotel] "Kongen af Danmark".

1894, 11. maj. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

"Fanø Nordsøbad". Man er i denne Uge i travl Virksomhed saavel i Hotellerne som i Villaerne ude ved Stranden for at blive færdig til at modtage de forventede Pinsegjæster. Bliver Vejret godt, vil der sikkert komme mange; alene fra Hamburg, fortælles der, kan der ventes ca. 75 Lystrejsende, til hvilke der skal være bestilt Extratog.

1894, 12. maj. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Det nye danske Badehotel paa Fanø. Til flere Blade skrives: Vi begaar næppe nogen Indiskretion, naar vi fortæller, at Hs. Maj. Kongen under Jubilæumshøjtidelighederne i Fjor i Esbjerg med levende Interesse paahørte, hvad indflydelsesrige Mænd i Esbjerg fortalte Majestæten om Dannelsen af et Aktieselskab, der agtede at opføre et stort, moderne, dansk Badehotel paa Fanø, umiddelbart ved siden af det der anlagte tyske Badehotel "Fanø Nordsøbad", og da Bestyrelsen for det nu omtrent færdige Etablissement i Vinter fik Audiens hos Kongen for at opnaa dennes Tilladelse til at maatte kalde det ny Hotel "Kongen af Danmark", var det Majestæten en særlig Glæde at give denne Tilladelse, ja, det fortælles endog, at Kongen skal have givet Tilsagn om ved Lejlighed at bese det Etablissement, der nu har faaet hans Navn.

Hvorom alting er, nærmer det ny Hotel sig Fuldendelsen og vil den 15. Juni aabne sine Porte for en forhaabentlig overvældende Strøm af Badegæster. Det er en stor, monumental Bygning, opført af røde Mursten og med 2 højtkejsende Taarne [længere fortsættelse...]

1894, 12. maj. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Fanø Nordsøbad. I Aften ankommer et større Selskab af Udlændinge for at bese Badet. De har bestilt Ekstratog fra Lunderskov og medfører eget Musikkorps.

1894, 15. maj. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Pinsebesøget på Fanø var usædvanligt stort i Aar. De smaa flagsmykkede Færgedampere var ved hver Overfart stuvende fulde af Passagerer. Det regnede lidt eter Middag Pinsedag, men Solen splittede hurtig Uvejrsskyerne, og mens Tordenen hørtes i det fjærne inde over Fastlandet, rullede Vogn efter Vogn med glade Gjæster hen over Nordbys tippede Brolægning og videre ud mod Havet. Fanø var i straalende Sommerskrud. De velholdte Haver i Nordby prangede med udsprungne Syrener bag de lave grønt- eller hvidmalede Stakitter.

Og Havet laa derude i rolig Majestæt, mens Solstraalerne hoppede som Guldnaale paa den dybblaa, let krusede Overflade.

Efterhaanden blev det helt broget paa Strandbredden. Der var Folk fra Fanø, Bønderpiger og Koner i Fanikedragt, Folk fra Esbjerg og Omegn og Folk med "kjendte" Navne. Vi nævner *Georg Brandes* og *Peter Nansen*, som var i Besøg hos *Drachmann*. Endvidere var et større Selskab af Udlændinge paa Besøg paa Kurhuset. De ankom med Extratog Lørdag Aften og medførte eget Musikkorps. Pinsedags Eftermiddag aflagde de pr. Vogn et Besøg i Sønderho. Blandt disse Fremmede nævner vi Medlem af "Hamburger Nachrichten"s Redaktion, Hr. Walsie og kejserl. Geheimeraad Scheibler fra Stettin.

Hvis man kan tage Varsler af Pinsebesøget, bliver det en rig Sommer for det opblomstrende Badevæsen paa Fanø.

1894, 20. maj [Politiken]

Georg Brandes rejsebrev fra Fanø Nordsø-Bad bringes i Politiken.

<http://www.aldus.dk/fanoef/brandes/fanoebad1894.html>

1894, 22. maj. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

(Indsendt). Fanø Nordsøbad. I dette Blads Nr. 108 [se artiklen 12. maj] findes en Artikel til anbefaling af det nu snart færdige Hotel "Kongen af Danmark", der i flere Henseender er misvisende, og som man derfor tilader sig at berigtige.

Hotel "Kongen af Danmark" fremstilles som "det danske Hotel" i Modsætning til "det tyske Hotel", hvorved vel menes Kurhuset, og Forfatteren synes at antage, at disse to konkurrere med hinanden; ja, det ser næsten ud til, som om han troer, at Badeselskabets Bestyrelse ser surt til, at hotel "Kongen af Danmark" er bleven bygget.

Det rigtige Forhold er dette, at Kurhotellet er et Led i Etablissementet, og Hotellernes andre Led, alle lige nødvendige. Kurhuset skulde her som ved andre Badesteder være det almindelige Samlingssted for Gæsterne, hvor der bydes dem Underholdning af forskellig Art, og saa har det nogle Gæsteværelser, især beregnede paa Modtagelsen af de Gæster, der ikke paa anden Maade har sørget for Logis. Men det er saa langt fra, at der er nogen Rivalisering mellem Kurhuset og Hotellerne, at Bestyrelsen tværtimod ønsker disse saa mange Gæster som muligt, og ser intet hellere, end at der maa komme flere og flere Hoteller, og at disse alle maa blive gode og rentable Foretagender.

Og det er saa naturligt, at Bestyrelsen maa gjøre dette, thi jo flere Gæster, der kunne faa Plads, jo flere kan man antage der kommer, og jo bedre Gæsterne bliver betjente, jo større Udsigt er der til, at "Fanø Nordsøbad" kan naa det Maal, det har sat sig: at blive et internationalt Mønster-Badeetablissement ved Vesterhavet. [Underskrevet] x.

1894, 30. maj. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Da Korvetten "Dagmar" anduvede Fanø Nordsøbad. 29. Maj, Frokosttid, 1894. [Digt af Holger Drachmann bragt på avisens forside:]

Jeg tør vel regne til "Etagen" mig,
skøndt ej jeg bærer "Skulderdistinktioner";
af Søen lærte jeg de første Toner,
den bar mig bort til fjærne lyse Zoner,
saa tidt som Hjemmets Graahed trykked mig;
den præked mig sin sunde Ligevægt,

hver Gang jeg havde stejlet altfor Kækt;
thi om end Bølgen stundom staar paa Ho'det,
saa gi'r den altid Koldtvandsdouch i Blodet.

Men fremfor alt har Søen bragt mig sammen
med Mændene, som stadig pløjer den,

hvis Liv et¹ *et*, om Bølgen rejser Kammen,
hvad eller naar den sindig løjer hen;
de Mænd, hvadenten de bær Distinktioner
hvad eller nøjes med en "Ankerknap",
de bar ved Daaben mine første Toner,
de styrked mine Digter-Intentioner
og "salted" mig — var Tiden fersk og slap.

Nuvel, det gik vel dem, som det er gaaet
den Digter, der ved Havets Flagdug svor:
igennem *Romantik* de havde faaet
Indvielsen til Søens Liv ombord;
P.P.² og Maryat³ og mange flere,
som skrev om Søen mange stærke Bind,
de tændte Blusset paa den Unges Kind,
og drev ham paa de "vaade" Veje ind,
hin Vej "til Ros og Magt" og meget mere;

Den Vej har ikke hver Befarer bragt
saa vidt som Maryat han profetered —
af "Sømagt" blev vi kun en femte Magt,
og hvem har ej paa "Ros'en" resigneret?
men brast end Illusioner for os alle,
og bliver vi ikke alle Admiral,
maa mange sig med "Hr. Kaptejn" gefalle —
en Ting er sikker: Blusset paa vor Kind,
det bær vi over Aldersgrænsen ind!

Thi det blev tændt igennem Slægters Følge
fra Landets Hedenold dybt i vort Sind,
og det blev brændt af Saltets stærke Bølge
i Mandens Museklæv og Nerver ind:
det blev den Nerve selv, som holder sammen

¹ Mon en trykfejl for *er*, så der kan stå: hvis Liv er *ét*,
om Bølgen rejser Kammen,

²P.P.: Pseudonym for den danske romanforfatter
Theodor Vilhelm Rumohr (1807-1884), der under
mærket P.P. i 1842 udgav romanen "Peter
Tordenskjold". Se:
[http://da.wikipedia.org/wiki/Theodor_Vilhelm_Ru-
mohr](http://da.wikipedia.org/wiki/Theodor_Vilhelm_Rumohr). P.P. er af Erna Juel-Hansens "Holger
Drachmann som dreng" (1906). s. 11 omtalt som en
af de romanforfattere, som blev løst højt for
Drachmann.

³ Marryat: Frederick Marryat (1792-1848), britisk
forfatter og orlogskaptajn under
Napoleonskrigene. Kendt for sine romaner "Peter
Simple", "Nybyggerne i Canada", "Den flyvede
hollænder" og "Børnene i Nyskoven".

trods al Erfarings "aber" eller "jamen"
paa Romantiken fra de unge Dage —
den Romantik, der bliver støt tilbage,
naar Tordenskjolds Pistol og Entrehage
maa gaa al Kjødets Gang med Hr. P.P.

En Skaal da for den Stand, som vogter Mindet
om vore Minder fra den store Tid;
Skaal for de Mænd, som hævder *Sømandssindet*
i Fredens Aften som i Dagens Strid,
Skaal for Kaptejnen paa hans Fragtskibs Bro,
Skaal for hver Nr. 1 og Nr. 2,
og Skaal for Kommandøren her ved Bordet,
ham rækker jeg, som Søens Sanger Ordet
frisk som det flød ved *Fanø Nordsøbad*.

1894, 30. maj. Esbjerg. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

”Dagmar”s Farvel. Ved den Frokost, som Direktionen for ”Fanø Nordsøbad” i Gaar Formiddags gav paa Kurhuset, fremsagde *Holger Drachmann* omstaaende improviserede Digt.

Digteren har her fundet et tro Udtryk for den Stemning, som har været raadende i de nu afsluttede Festdage. Det er ikke en Fest for krigere, vi har fejret, men en Fest for selve Søen og for de Mænd, som pløjer den, en Fest for Sømandssindet, for Humøret, for det ligefremme, det trohjærtige, som er den danske Sømands tiltalende Kjendemerker, hvad enten man møder ham paa en ”Fragtskibs”-Bro eller paa Dækket af en Korvet.

I det mest straalende Sommervejr lagde Færgedamperen med de indbudte Gjæster til ved Kadetkorvetten. Under Solsejlet paa Skibets Agterdæk præsenterede sig en Balsal saa Ejendommelig og smuk, som nogen kunde ønske sig den. Solsejlet var indvendig beklædt med Flag, mens Tovværk og Master der inde under var omvunden med Majløv og Blomster.

Faa Minuter efter, at Gjæsterne var komne om Bord og de første Hilsener udvexlede, stilledes op til Dans med Kommandør *Bardenfleth* og Fru Stiftamtmandinde *Ahnfeldt* i Spidsen.

Det Liv, der nu udfoldede sig i Løbet af en tre-fire Timer, vil vi ikke forsøge at skildre. Man maa være søfarende Nation for at kunne fremtrylle en saadan Fest, bemærkede *Drachmann*, og føjede til: ”Det skulde en tysk Officer bare have haft Lejlighed til at se”.

Under Pavserne serveredes Is, Madeira og Champagne, og i Officerernes og Kadetternes Messer var der dækket koldt Bord, hvor Selskabet bispistes i saa store Hold, som kunde rummes paa en Gang der nede. Her blev der holdt en Mængde korte Bordtaler for Kommandør *Bardenfleth*, Officererne, Kadetterne, Damerne og for ”Fanø Nordsøbad”. Officererne var utrættelige i Lovtaler over Fanø Strand med den rolige grønligt blinkende Havflade, den hvide, faste Strandbred og Klitrækken, alt sammen overgydt af Sommersolens varmende Lys – saaledes som den havde præsenteret sig for dem under en Kjøretur om Formiddagen. Endvidere blev der talt for Skibsfarten fra Fanø og Esbjerg, for tilstedeværende Skibsrhedere osv. osv.

Kl. 6 forlod Gjæsterne Skibet, der skulde gjøres klar til Afsejling allerede i Aftes, for at Ankeet kunde lettes allerede i Morges tidlig.

Under jublende Hurraraab og en Viften som aldrig syntes at skulle faa Ende gled Baaden bort, mens Korvettens Kadetter og Matroser mandede Ræer. Færgedamperen gik til Esbjerg, og den lille Motorbaad gil til Nordby med Fanøboerne og et mindre Selskab fra Esbjerg som vilde følge Fanøboerne hjem.

Farten fra Nordby til Esbjerg blev lagt om ad Korvetten. Kadetterne, som nu var i Arbejdstøj, kom atter frem paa Bomme og Bougspryd. Ogsaa Chefen viste sig og modtog endnu et Leve og det sidste: ”Lykke paa Rejsen!” Ogsaa *Holger Drachmann*, Havets Sanger, fik sit Hurra. Hans Kæmpeskikkelse saas i Agterstavnen – ivrigt vinkende – indtil alle Enkeltheder tilsidst udviskedes.

Dagens Fest var endt, og mange mente at det var den smukkeste, de havde oplevet.

1894, 30. maj. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

[Korvetten Dagmar forlader Esbjerg]. I Morges Kl. 6 lettede ”Dagmar” og er nu paa Vej til Spanien.

1894, 31. maj. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Holger Drachmann fulgte i Gaar Morges Korvetten "Dagmar" paa Vej og tog en Skitse af Skibet i det Øjeblik, da det gik over "Barren". Maskinen blev her standset og alle Sejl sat, hvorefter Skitsen blev taget fra Lodskutterens Jolle medens selve Lodskutteren samt nogle Fiskefartøjer hist og her i Søen udenfor grupperer sig omkring Korvetten paa den tagne Skitse.

1984, 3. juni [Politiken]

Fanø Nordsøbad [Annonce]

Smukkeste Ø ved Nordsøen. Herlig Strand. Kaftige Bølgeslag. Komfortable Hoteller. Sundt og mildt Klima. Intet andet Nordsøbad har saa bekvem Kommunikation med Fastlandet. Rejse fra Kjøbenhavn til Esbjerg ca. 8 ½ Time, Overfart fra Esbjerg ca. et Kvarter med elegant Salondamper. [Afsender:] Kurhotellet. Strandhotellet. Hotel Kongen af Danmark. [Underskrevet:] *Badedirektionen*.

1894, 15. juni [Politiken]

[Drachmann i England med Koldinghus. Foredrag om nationaldragten]. Holger Drachmann foretog i forrige Uge en Englandsrejse med Damperen Koldinghus. Han er nu atter paa Fanø, men bryder en af Dagene op derfra for at rejse til Højfjælds i Norge.

Inde han forlader Fanø, har han lovet at holde Foredrag for den indfødte Befolkning om *Nationaldragter*. Drachmann vil indprænte Fanøs Kvinder den moralsk-æstetiske Pligt, de har, at holde paa den nedarvede Nationaldragt.

1894, 15. juni. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Nordby 13. Juni:

Fanø Nordsøbad aabnedes den 1. ds. Hver Dag gives der af Kurkapellet 2 store Koncerter i Kursalen eller paa Terrassen. Desuden finder der i Løbet af Sæsonen Koncerter Sted under Medvirkning af berømte Kunstnere. Fremdeles arrangeres der Reunions, Baller, Fyrværkeri, Illumination, store Festligheder, Lawn-Tennis, Væddekjørsel af Cyklister osv., alt efter foregaaende Bekjendtgjørelser. Foruden Kurhotellet anbefaler Aktirselskabet de nybyggede Hoteller "Strandhotellet" og "Kongen af Danmark". Privatlogis findes saavel i de i umiddelbar Nærhed af Kurhotellet beliggende Villaer, som ogsaa i Nordby, der ligger ca. 20 Minutter fra Badet. Priserne retter sig efter de Fordringer, der stilles.

1894, 16. juni. Fanø Avis. Vestjydsk Tidende

Holger Drachmann forlader om kort Tid Fanø og gaar til Norge. Flere større Badeetablissementer der oppe har nok sendt Indbydelse med Tilbud om frit Ophold; formodentlig gaaende ud fra den vistnok ganske rigtige Forudsætning, at en saa berømt Digter og skattet Selskabsmand maa kunne "trække". Men Drachmann vil søge til Højfjælds og tilbringe Sommeren i Ensomhed.

I Søndags vendte Drachmann hjem fra en Englandsrejse, som han efter Indbydelse af Kaptajn Thomsen foretog med Damperen "Koldinghus" i Selskab med Stiftamtmand Ahnfeldt, Dr. med. O. Bruun og Skibsbygmester Th. Dahl.

Inden han forlader Fanø, agter Drachmann efter Forlydende at holde Foredrag for Fanøboerne om *Nationaldragter* for derigjennem at indprænte Fanøs Kvinder deres motalsk-estetiske Pligt til at holde fast ved den nedarvede Familiedragt.

Der har ogsaa faaet Rygter om, at han vilde afholde en Udstiling i Esbjerg eller Nordby af en Del af sine Søstykke, særlig Skitser fra Fanø.

1894, 18. juni. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Holger Drachmann foretog i forrige Uge en Englandsrejse med Damperen "Koldinghus". Han er nu atter paa Fanø, men bryder en af Dagene op derfra for at rejse til Høijfjælds i Norge. Inden han forlader Fanø, har han i F. "Polit." lovet at holde Foredrag for den indfødte Befolkning om Nationaldragter. Drachmann vil indprænte Fanøs Kvinder den moralsk-æstetiske Pligt, de har, at holde paa deres nedarvede Nationaldragt.

1894, 9. juli. Ribe Amts-Tidende og Varde Avis

Fanø. Vor Korrespondent fra Landmandsforsamlingen aflagde, efter dennes Slutning, et Besøg paa Fanø. Herfra har han sendt os følgende Brev, hvori han fortæller om sine Indtryk fra Øen. [Herefter følger en længere reportage fra *Nordby, Sønderho, Fanø Nordsøbad*. Artiklen er signeret S.K.]

Research og renskrift: Per Hofman Hansen

Jeg henviser også til min bog:

Holger Drachmann på Fanø. Skildret i malerier, skitser, breve, rejsebeskrivelser, digte og samtidige dokumenter. Udgivet af Fanø Kunstmuseum, 2015. ISBN 978-87-993729-1-1